

Kdor si upa po enakih pravilih s porabo mestne povesti o imenih Herna in Raganda iz keltiščine ime postaje razlagati, naj poskusi.

Domača povestica.

Boj pri sv. Miklavžu na Doberni na Koroškem.

Resnična zgodba.

Bilo je ob času, ko je cesar Jožef II. ukazal, naj se podružnice opustijo, da se bojo nove večje fare lože ustanovile. Škofje so se poganjali, da bi svitli car ta ukaz preklical, posebno so si prizadevali za to tadanji knezoškof lavantijski Firman, kateri so za tega del na Dunaj potovali. Al rajni cerkovski tehant žlahni Jakomini so v tem z vso gorečnostjo zvestega državljana na podružnice svoje tehantije segli in v Vojniku cerkvam sv. Marjete, sv. Miklavža, sv. Tomaža, Matere Božje, pri Novi cerkvi sv. Katarine itd. cerkveni blagoslov vzeli. Prišla je versta tudi na sv. Miklavža na Doberni. Doberniški fajmošter pa so se z vso močjo temu zoperstavili, rekši, da naj se cerkveno poterjenje cesarskega ukaza počaka. Tehant Jakomini, katerim se je to za malo zdelo, si naročijo kompanijo vojakov iz Celja, da gotovši dosežejo svoj namen, ako bi se kdo priderzuel s silo se zoperstaviti.

Doberniški fajmoštar zvedši vse te silne priprave gospoda tehanta, in tudi dan, kader ima njih armada priti, prepovejo vsem možem svoje fare, da se tisti dan nobeden ne sme prikazati, ženskam pa naročijo z orožjem kakoršnim bodi prav obilno k sv. Miklavžu priti.

Napovedani dan ob šestih zjutraj že vse mergoli strašno oboroženih žensk — mežnarca z gnojnimi vilami jih napeljuje. Trumo večidel starih bab postavi za stražo k stranskim vratam na levo stran; trumo mladih deklet, kjer večja nevarnost preti, postavi za stražo pri vratih zakristijskih; sama napeljuje centrum ali sredino vojske, obstoječo iz mladih žen pri velikih vratih, kjer je največja nevarnost. Fajmošter pričakujejo tehanta pri cerkvi sv. Miklavža. Hrup nastane. Tehant z armado se približujejo. Mežnarca leta sèm ter tje, naroča to, naroča uno; oberne toto rechts, uno links. Ta strašna armada osupne gospoda tehanta; ne vejo kaj storiti, vendar — korajža velja. Gospod tehant terjajo cerkvene ključe od fajmoštra. „Mežnar jih ima“ — je kratek odgovor fajmoštrov — „tukaj je mežnarca“ — pokazaje na vojskovodja.

„Ključe dajte, ali se bojo vrata razbile“ — zagromijo tehant. Še hujsi hrup nastane kakor da bi Francoz se bližal. „Kdor se podstopi cerkvi žegne vzeti, ga bomo me zapodle, da bo pomnil, kdaj je bil tukaj“ — kričijo ženske, in mahajo s svojim orožjem: z vilami, motkami, serpi, kosami, veselci, loparji po zraku sèm ter tje, da bi pokazale, kako junaško serce jim v persih bije, in da hočejo v djanji pokazati, da so mož beseda. Vojaški poveljnik jih čudno gleda, pa ko vidi, da neka baba iz bližnje kuhnje vedrico nese in s kuhlo po izgledu vojakov po vedrici ropotati začne, ga smeh posili, oberne se k tehantu ter reče: „S tako armado se pečati bi bila sramota vojakom, — rechts um, marš!“ Sovražnik beži, žene so premagale. Tehant se podajo h kapelici sv. Martina in tu opravijo cerkvene obrede, kateri so pri cerkvenem odblagoslovljenji navadni. Potem se vernejo domú. Komaj s hriba grejo, ko pri sv. Miklavžu k maši pozvoni. Gospod fajmošter so maševali v zahvalo, da so tako srečno cerkveno rešili.

Joško Iskrač.

Kratkočasnica.

Redka bolezen.

V nekem mestu na Nizozemskem so sedeli zbrani posvetovavci vkupaj. Kar stopi prederzen berač v sobo in začne s ponižnimi besedami in kislim obrazom okoli gospodov

beračiti, lagaje se, da ima neko ostudno notranjo bolezen, katero povedati ga je sram. Gospodje se ga usmilijo in mu še več darujejo, kakor je bila sploh njih navada. Ko se pa berač za prejete darove ponižno zahvali in odide, pride nekemu gospodu na misel, svojega služabnika za beračom poslati ter ga vprašati, kakošno ostudno bolezen vendar ima? Berač se ne obotavlja dolgo ter pravi: „Pojdi in povej gospodom, da moja bolezen je res ostudna in kužna, da nobena tako, imenuje se — lenoba.“ J. F. Št.

Dopisi.

Iz Tersta 1. dec. J. V. — Kakor se je pretečeno leto kazalo, smo mislili, da bojo slovenski dijaki ob šolskih praznikih na več krajih slovenskih igrokazov na ogled spravili, pa „Novice“ so nam le iz enega kraja veselo novico prinesle, da se je na Laškem (Tüffer) kaj takega godilo. Igrale ste se namreč kaj mično spisane vesele igri: „Starost slabost“ in „Pravi Slovenec“, ktere nam je venec gledišnih iger v svojem drugem spehljaji prinesel. Kako milo je bilo gledati in poslušati razpravljanje teh iger, je že nek drugi dopisnik mesca septembra v „Novicah“ povedal. Tudi „Drevarja“ bi bili radi na gledišni oder spravili, pa ni bilo toliko možkih lic dobiti. — Kdor ve, kako težko je sposobnih oseb zbrati, ki bi pripravni bili kako igrokazje razpravljati, se gotovo ne bo čudil, da so se drugod mnogim dijakom želje v tej zadevi čisto zvedenile. Najnavadniše overe takega počenjanja so: manjkanje slovenskih igrokazov, manjkanje oseb za ženske lica (Rolle), in tujstvo dijakov v lastni domovini. Tudi na Laškem bi se gotovo ne bilo slovenski igralo, ako bi ne bil gosp. J. D. želje nekterih dijakov blagodušno pristregel in po svojih prijateljih jim v imenovani zadevi pomagal. Ker smo si svesti, da želje za slovenskim igrokazjem v slovenskih mladenčih nikakor potihnile niso, ampak da čedalje višje kipijo, jim kratko hočem pot načertati, ktere se jim bo deržati, ako bodo v prihodnjih šolskih praznikih hotli svoj namen doseči. Že med letom si naj oskerbijo igrokazov, ktere bi igrati želeli. Če je mogoče, si naj vsak igravec celi igrokaz oskerbi, ker se po njem vsaki svojega dela veliko laglje nauči, kakor tedaj, ako je iz igrokaza posebej za-nj posneto. Potem si naj v manjših mestih ali terjih, kjer njih prebivavci že kako igrališče imajo, prijateljev slovensčine poiščejo, in po njih si naj igravk naprosijo. Ako se je kje tak prijatelj našel, se bo vse drugo, bi rekel, samo po sebi podalo. Ako bi si dijaki na več krajih takih prijateljev poiskali, jim bo toliko ugodniše, ker bojo lahko po takem ravno tisti igrokaz danes tukaj, jutri tam igrali, kar se drugače ne dá storiti, ker gledišne dobrovoljke ne grejo igrati iz svojega kraja. — Pa kakor smo gori rekli, ob šolskem letu je vsega tega treba oskerbeti; ob šolskih praznikih, kadar so dijaki razkropljeni, se ne dá nič več opraviti. Na Laškem so dijaki v korist ranjenih vojšakov igrali; kako lepa priložnost za slovenske mladenče s takimi igrami slovenski književnosti krepko na noge pomagati, ako bi nabrana gledišnina se za njo obračala! Ako bi si dijaki v kakem kraji bili zagotovili, kar je za igrokazje razpravljati potreba, bi bilo dobro, da bi najmanj trikrat tam igrali. Pervikrat bi naj za revne tistega kraja igrali, drugikrat v korist slovenski književnosti, in tretjikrat za svoj potni strošek — se ve, da vselej druge igrokaze. S tem je iz večjega načertana pot, ktere se naj naši dijaki primejo, ako hočejo svojim igrokaznim željam na kraj priti; njih družbene razmere, zveze in znanje v tem ali unem kraji slovenske domovine jim morajo dalje in bolj natanko kazati kaj in kako.

Iz Tersta. * Nasim ubogim Istrijancom žuga huda nadloga lakote. Da je res taka, se prepričate lahko sami iz sledečega oklica, ki ga je e. kr. teržaško deželno poglavarstvo te dni razglasilo dobrotnikom v Terstu in teržaškega primorja, in se tako-le glasi: „Čedalje huja tertna